

EUROOPAN KESKUSPANKKI

PANKKIVALVONTA

Andrea ENRIA

Valvontaelimen puheenjohtaja

Merkittävän laitoksen toimitusjohtajalle

Frankfurt am Mainissa 28. päivänä maaliskuuta 2022

Riskipitoinen velkarahoitus – riskinottoperiaatteita ja riskinottoa koskevat valvontaodotukset

Hyvä pääjohtaja

Tässä kirjeessä kerrotaan tarkemmin EKP:n odotuksista, jotka koskevat merkittävien luottolaitosten riskipitoista velkarahoitustoimintaa. On tärkeää, että pankeilla on sitä varten hyvät riskinottoperiaatteet, jotka on laadittu EKP:n oppaassa¹ esitettyjen käytäntöjen mukaisesti. Oppaaseen on koottu valvontaodotukset, jotka koskevat EKP:n valvonnassa olevien merkittävien luottolaitosten riskipitoista velkarahoitustoimintaa ja siihen liittyviä riskinottoperiaatteita ja riskienhallintaa. Velkarahoitusta pidetään riskipitoisena, jos riskit ovat keskimääräistä suuremmat ja sopimusten rakenteessa ja alullepanossa on tiettyjä erityispiirteitä. Jotta merkittävät luottolaitokset pystyvät seuraamaan tärkeimpiä riskejään ja hallitsemaan riskipitoiseen velkarahoitustoimintaan liittyviä riskejä tehokkaasti, niillä on oltava kattavat ja hyvin laaditut riskinottoperiaatteet.

Koronaviruspandemian (covid-19) yhteydessä EKP:n esiin nostamat suuret velkarahoitukseen liittyvät riskit ovat vielä korostuneet. Pandemian alussa riskipitoisista yritysten velkapapereista pyrittiin hankkiutumaan eroon, ja se aiheutti ongelmia etenkin yrityksille, joilla oli paljon velkaa tai joiden toiminta riippui vahvasti talouskasvusta. Julkisen sektorin päättävällä tuella myyntiä ja sen vaikutuksia pystyttiin hillitsemään, mutta oli silti ilmeistä, että suuresti velkaantuneisiin yrityksiin liittyy suuria riskejä, sillä niiden kyky pysyä toiminnassa riippuu vahvasti markkinoista, jatkuvasta talouskasvusta ja tuloskehityksestä.

Alkuvuodesta 2021 riskipitoista velkarahoitustoimintaa harjoitettiin jo maailman markkinoilla taas samaan tapaan kuin ennen pandemiaa. Vuoden 2021 puolivälissä riskinottohalu markkinoilla oli useimpien indikaattorien (esim. velkaantumisasaste, emissiot ensimarkkinoilla, riskilisät) mukaan lähes samoissa lukemissa kuin vuosien 2008–2009 finanssikriisin alussa. Vuoden 2021 jälkipuoliskolla Yhdysvaltain ja Euroopan ensimarkkinoilta rahoitusta hankkivien yritysten velkaantumisasaste nousi vielä entisestään – Euroopassa vastaaviin lukemiin oli päädytty vain kerran aiemmin, Yhdysvalloissa ei koskaan. Riskipitoisia joukkolainoja laskettiin liikkeeseen maailman ensimarkkinoilla enemmän kuin koskaan, ja kaikkein riskipitoisimpien lainojen riskilisät olivat pienemmillään sitten finanssikriisin. Valitettavasti myös

1 Ks. "Guidance on leveraged transactions", EKP, toukokuu 2017. Opas on julkaistu EKP:n pankkivalvonnan verkkosivuilla (www.bankingsupervision.europa.eu).

Käyntiosoite
Euroopan keskuspankki
Sonnemannstrasse 20
60314 Frankfurt am Main

Postiosoite
European Central Bank
60640 Frankfurt am Main
GERMANY
www.bankingsupervision.europa.eu

Puh. +49 69 1344 0
Sähköposti: info@ecb.europa.eu

riskit ovat nyt useimpien indikaattorien mukaan suurempia kuin ennen finanssikriisiä. Lainasopimusten muotoilu on heikentynyt, mikä huonontaa lainantajien suojaa ja voi vaikeuttaa varojen takaisinperintää huomattavasti. Lainaa esimerkiksi myönnetään usein kevennetyin sopimusehdoin (covenant-lite loans). Lisäksi erittäin suuri osa tämänhetkisestä riskiluottokannasta on luottoluokituksestaan heikkoa. Kehitys riskiluottojen markkinoilla oli siis vuosina 2020–2021 hyvin erilaista kuin aiemmissa kriisitilanteissa. Finanssikriisin jälkeen markkinoilla oli hiljaista, mutta pandemian aikana velkarahoitustoiminta on pysynyt hyvin riskipitoisena ja sopimusvakuusehdot ovat olleet keveitä niin Euroopassa kuin Yhdysvalloissakin.

Merkittävien luottolaitosten riskipitoinen velkarahoitustoiminta on lisääntynyt merkittävästi viime vuosina, ja vuonna 2021 kehitys voimistui entisestään. EKP kokoaa neljännesvuosittain tilastotietoja 28 merkittävän luottolaitoksen riskipitoisesta velkarahoitustoiminnasta (ks. Leveraged Finance Dashboard²). Vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä riskipitoisen velkarahoitustoiminnan osuus näiden merkittävien pankkien luottojärjestelyistä oli alle 300 miljardia euroa mutta vuoden 2021 kolmannella neljänneksellä jo 500 miljardia euroa, eli se oli kasvanut kolmessa ja puolessa vuodessa noin 80 %. Kehitys ei toki ole ollut tällaista kaikissa merkittävissä luottolaitoksissa, joista EKP kokoaa valvontatietoja, mutta tilasto on kuvaava, sillä samana aikana myös eurooppalaiset riskiluottoindeksit nousivat noin 70 %, mikä oli merkittävä muutos niin määrällisesti kuin suhteellisestikin. Tietoja toimittavissa merkittävissä luottolaitoksissa riskipitoisen velkarahoitustoiminnan osuus luottojärjestelyistä on kasvanut selvästi. Vajaat neljä vuotta sitten se oli 40 % suhteessa ydinpääomaan ja nyt jo liki 60 %.

Vuonna 2021 riskinotto lisääntyi entistäkin voimakkaammin. Kolmella ensimmäisellä vuosineljänneksellä emissiot ensimarkkinoilla olivat suurimmillaan ja riskipitoisia velkarahoitustoimia pantiin alulle merkittävästi enemmän kuin aiempien vuosien vastaavina ajanjaksoina. Lukemat olivat suurimmillaan sitten tiedonkeruun aloittamisen. Viime vuosina ja etenkin vuonna 2021 merkittävä osa uudesta riskipitoisesta velkarahoituksesta on ollut luokiteltavissa erittäin riskialttiiksi (highly leveraged transactions)³. **Vuosina 2019–2020 määrällisesti noin puolet kaikesta uudesta riskipitoisesta velkarahoitustoiminnasta oli erittäin riskialtista, ja vuoden 2021 alkupuoliskolla erittäin riskialttiiden toimien osuus oli jo yli 60 %.** Myös muiden riski-indikaattorien mukaan riskinotto on lisääntynyt. Vuoden 2021 alkupuoliskolla yli puolet alulle pantujen riskipitoisten velkarahoitustoimien volyyymista liittyi lainoitettuihin yrityskauppoihin ja fuusioihin, eli niiden osuus oli noin 10 prosenttiyksikköä suurempi kuin vielä vuosina 2019 ja 2020. Yli 60 % merkittävien luottolaitosten alulle panemien riskiluottojen volyyymista oli sopimusehdoiltaan kevennetyjä tai vakuudettomia lainoja, kun aiempina vuosina niiden osuus oli ollut vain noin puolet. Merkittävissä luottolaitoksissa riskipitoisen velkarahoitustoiminnan osuus luottojärjestelyistä oli vuoden 2021 toisella neljänneksellä yli 8 % suurempi kuin vuoden 2020 viimeisellä neljänneksellä. Useiden riski-indikaattorien perusteella uusien velkarahoitussitoumusten luottoluokitus on jatkuvasti yhä heikompi, mikä heikentää vähitellen luottojen laatua pankkien rahoitustaseissa.

EKP pitää ylimitoitettua riskinottoa erityisen huolestuttavana silloin, kun riskienhallinta ei ole riittävää. Kun pankkien taseissa on paljon riskipitoisia velkarahoitustoimia, niiden on vaikeampi selvitä

2 Leveraged Finance Dashboard on EKP:n pankkivalvonnan väline, johon kootaan neljännesvuosittain tietoa joukolta riskipitoista velkarahoitustoimintaa harjoittavia merkittäviä luottolaitoksia.

3 Riskipitoinen velkarahoitustoimi katsotaan erittäin riskialttiiksi, jos kokonaisvelan määrä on sopimuksen tekohetkellä yli kuusinkertainen verrattuna käyttökatteeseen eli tulokseen ennen korkoja, veroja ja poistoja.

tulevista häiriöistä, jos esimerkiksi talouskehitys heikkenee yllättävästi tai korkomenot kasvavat odotettua enemmän. Pankeille voi myös koitua suuria tappioita merkintätakuista, jos markkinahinnat muuttuvat esimerkiksi riskilisten äkillisen uudelleenhinnoittelun seurauksena. EKP:n oppaassa on jo käyty läpi tärkeimmät hyvän riskienhallinnan käytännöt riskipitoisessa velkarahoitustoiminnassa. Yleisesti ottaen merkittävässä luottolaitoksissa noudatetaan oppaan ohjeistusta yhä paremmin, mutta joitakin tärkeitä parannuksia tarvitaan. EKP on havainnut merkittävien luottolaitosten valvonnan yhteydessä useita merkittäviä puutteita pankkien riskienhallintakäytännöissä. Monilla pankeilla riskienhallinta ei ole riittävän kehittyntä, kun otetaan huomioon, miten suuria riskejä niiden strategia pitää sisällään. Kaiken kaikkiaan EKP pitää useimpien pankkien riskipitoisiin velkarahoitustoiimiin liittyviä riskienhallintaperiaatteita vielä keskeneräisinä, sillä niissä ei oteta riittävästi huomioon toimintaan liittyviä moninaisia riskejä.

Erittäin riskialttiita velkarahoitustoimia pannaan edelleen alulle hyvin paljon, ja monasti niihin liittyvien riskien hallinta ei ole lainkaan otettujen huomattavien riskien tasalla. Erittäin riskialttiissa velkarahoitustoiminnassa liikkeeseenlaskijat ovat niin velkaantuneita, että riskit ovat suurempia kuin muussa riskipitoisessa velkarahoitustoiminnassa. Talouden ajautuminen taantumaan kasvattaisi näiden liikkeeseenlaskijoiden maksukyvyttömyysriskiä selvästi. Erittäin riskialttiit velkarahoitustoimet on yleensä myös rakennettu niin, ettei tukena juuri ole etuoikeudeltaan huonompaa velkaa (esim. pääomalainaa), joten maksukyvyttömyystilanteessa takaisin saatavien varojen määrä voi jäädä olennaisesti pienemmäksi kuin aiempien järjestelyjen kohdalla. **Jos merkittävillä luottolaitoksilla on runsaasti erittäin riskialtista velkarahoitustoimintaa, ne altistuvat myös merkittävälle keskittymäriskille, jota on hallittava asianmukaisesti.** EKP on jo aiemmin varoittanut pankkeja erittäin riskialttiin velkarahoitustoiminnan riskeistä. EKP:n oppaassa todetaan, ettei tällaista toimintaa pitäisi panna alulle kuin vain perustelluissa poikkeustapauksissa. **Tällaiseen toimintaan liittyy merkittäviä riskejä, eikä niiden hallinta ole vielä läheskään riittävää. Erittäin riskialtista velkarahoitustoimintaa ei monissa tapauksissa rajoiteta millään tavoin – sen paremmin sopimusten alullepanoa kuin myöskään velkarahoituksen määrää järjestelyissä – ja jos rajoituksia on, ne ovat usein liian löysiä.** Riskien seurannassa ja hallinnassa on monenlaisia puutteita, sillä pankkien riskinottoperiaatteissa ei ole otettu riittävällä tavalla huomioon riskejä lisääviä tekijöitä eikä mittareissa riskien kehitystä.

EKP on havainnut vakavia puutteita sekä merkintätakuisiin että syndikoituun luotonantoon liittyvien riskien hallinnassa. Vuoden 2021 alkupuoliskon vertailevassa tutkimuksessa arvioitiin, miten pankeissa, jotka harjoittavat runsaasti syndikoitua luotonantoa, pyrittiin tunnistamaan ja hallitsemaan merkintätakuisiin liittyviä riskejä koronaviruspandemian aikana. Tutkimuksessa havaittiin useita huomattavia puutteita, etenkin syndikoitavien luottojen markkina-arvon seurannassa. Sekä tietojen ajantasaisuudessa että tarkkuudessa oli parantamisen varaa. Lisäksi markkinariskin mittaaminen stressitesteillä oli vielä puutteellista eikä käytössä ollut asianmukaisia riskinottohaluun liittyviä mittareita. Tilannetta vaikeutti joissakin tapauksissa se, että luottojen syndikointi oli viivästynyt tai epäonnistunut ensimarkkinoiden sulkeutumisen seurauksena.

EKP pitää nykytilanteessa riskipitoista velkarahoitustoimintaa keskeisenä riskitekijänä, joka edellyttää paneutumista ja korjaavia toimia. Riskipitoinen velkarahoitustoiminta on otettu yhdeksi pankkivalvonnan painopistealueista vuosille 2022–2024, ja tavoitteena on varmistaa, että siihen liittyviä

riskejä hallitaan pankeissa asianmukaisesti.⁴ EKP:n odotuksena on, että merkittävät luottolaitokset kiinnittävät erityistä huomiota luottoriskinhallintaperiaatteisiin ja -menettelyihin EKP:n oppaan pohjalta. **Riskinottoperiaatteiden avulla pitäisi pystyä tunnistamaan, mittaamaan ja vähentämään riskipitoiseen velkarahoitustoimintaan liittyviä riskejä. Lisäksi pankeissa tulisi vähentää riskinottoa ja tehostaa riskipitoisten salkkujen stressitestausta. Etenkin erittäin riskialtis velkarahoitustoiminta kasvattaa niin uusien merkintätakuiden kuin sopimuskannankin riskejä. EKP odottaa, että merkittävät luottolaitokset harjoittavat EKP:n oppaan mukaista varovaista riskienhallintaa ja vähentävät siten erittäin riskialttiiden velkarahoitustoimien osuutta sopimusten alullepanossa.** EKP odottaa, että näin erittäin riskialttiiden sopimusten osuus pankin sopimuskannassa pienenee vähitellen, jolloin myös niihin liittyvä keskittymäriski pienenee ajan myötä. **Liitteessä 1** kuvataan tarkemmin, millaisia riskien tunnistus- ja hallintakäytäntöjä EKP odottaa pankkien sisällyttävän riskinottoperiaatteisiinsa riskipitoisen velkarahoitustoiminnan kohdalla, ja **liitteeseen 2** on koottu EKP:n odotukset, jotka koskevat merkintätakuisiin ja syndikointiin liittyvän markkinariskin tunnistamista ja hallintaa.

EKP odottaa, että kaikki riskipitoista velkarahoitustoimintaa harjoittavat merkittävät luottolaitokset perehtyvät tämän kirjeen sisältöön ja pyrkivät noudattamaan kirjeessä ja EKP:n oppaassa esitettyjä odotuksia. EKP seuraa näiden pankkien toimia suhteellisuusperiaatetta noudattaen. Odotusten noudattaminen on erityisen tärkeää niissä merkittävässä luottolaitoksissa, joilla on merkittävää riskipitoista velkarahoitustoimintaa. Yhteiset valvontaryhmät pitävät erityisesti yhteyttä tällaisiin luottolaitoksiin, jotta kirje johtaa konkreettisiin seurantatoimiin. Pankkeja pyydetään muun muassa kokoamaan tiedot nykyisistä menettelyistään ja ilmoittamaan, millaisia muutoksia ne kaavailevat noudattaakseen liitteissä 1 ja 2 esitettyjä odotuksia.

EKP aikoo seurata aktiivisesti pankkien toimia valvonnan eri keinoja käyttäen. Jos puutteita ei pystytä korjaamaan riittävällä tavalla, ryhdytään kaikkiin käytettävissä oleviin valvontatoimiin, eli tarvittaessa pankeille voidaan esimerkiksi asettaa suurempia pilarin 2 pääomavaatimuksia valvojan arviointiprosessin yhteydessä.

Pyydämme käsittelemään kirjeen sisältöä pankin (valvontatehtäviä hoitavassa) ylimmässä hallintoelimestä.

Kunnioittavasti

Andrea Enria

4 Ks. "EKP:n pankkivalvonta – Valvontaprioriteetit 2022–2024", EKP, 7.12.2021. Valvontaprioriteetit on julkaistu EKP:n pankkivalvonnan verkkosivuilla (www.bankingsupervision.europa.eu).

Liite 1 – Riskinottoperiaatteet

Liitteessä käydään läpi EKP:n havainnot riskipitoista velkarahoitustoimintaa koskevista riskinottoperiaatteista ja niiden noudattamisesta merkittävässä luottolaitoksissa sekä niitä koskevat EKP:n vähimmäisodotukset.

Jotta riskipitoinen velkarahoitustoiminta olisi valvojen näkökulmasta hyvin hallinnassa, pankilla tulisi olla ryhmätason kokonaiskuva toiminnasta sekä kattavat ja tehokkaat riskienhallintaperiaatteet tällaista toimintaa varten. Riskinottoperiaatteet ovat tehokkaan riskienhallinnan kulmakivi. Tehokkaassa riskipitoisen velkarahoitustoiminnan riskienhallinnassa riskinottoperiaatteet laaditaan koko pankkiryhmän näkökulmasta ja siinä otetaan huomioon kaikki EKP:n oppaan määritelmän mukainen velkarahoitustoiminta. Riskinottoperiaatteissa erityyppisiä riskipitoisia velkarahoitustoimia tulisi tarkastella keskitetysti yhtenä omaisuuseräluokkana, sillä riskeihin vaikuttavat samat tekijät. Laadittaessa ryhmätason riskinottoperiaatteita tätä omaisuuseräluokkaa varten pankin tulisi ottaa huomioon riskipitoisten ja erittäin riskialttiiden velkarahoitustoimien keskittymäriskit. Tehokkaissa riskinottoperiaatteissa kiinnitetään huomiota kaikkiin olennaisiin riskeihin ja mitataan niitä sekä normaalitilannetta että mahdollisia häiriöitä ajatellen. Riskipitoisen velkarahoitustoiminnan riskit tulisi ottaa huomioon ryhmätason riskiarvioissa. Mittarien riskirajat tulisi asettaa koko ryhmän kokonaisriskiä ajatellen. Jos ryhmätason riskinottoperiaatteisiin tulee muutoksia, niiden tulisi vaikuttaa riskipitoiseen velkarahoitustoimintaan yhteisten mittarien välityksellä. Asettamalla riskirajoja pyritään varmistamaan, että tällaisen velkarahoitustoiminnan riskit pysyvät hyvin hallinnassa, joten riskirajojen hyvä hallinnointi on tärkeää. Riskirajojen pitäisi rajoittaa riskinottoa tehokkaasti, ja niiden rikkoutumisen tulisi käynnistää pikaisia korjaavia toimia.

EKP:n havaintojen mukaan useissa pankeissa riskipitoista velkarahoitustoimintaa ei kartoiteta eikä siihen liittyviä riskejä hallita koko ryhmän tasolla. Monissa merkittävässä luottolaitoksissa tämän omaisuuseräluokan toimia ei vielä kartoiteta ryhmän tasolla EKP:n odotusten mukaisesti. Se voi johtaa erittäin riskialttiiden velkarahoitustoimien virheelliseen luokitteluun ja vaikeuttaa riskienhallintaa. EKP odottaa, että merkittävässä luottolaitoksissa otetaan käyttöön riskinottoperiaatteet, joissa investointi- ja liikepankkiyksiköissä alulle pantua riskipitoista velkarahoitusta tarkastellaan kattavasti koko ryhmän tasolla omana omaisuuseräluokkana.

Riskipitoisessa velkarahoitustoiminnassa mittarit ovat usein liian yksinkertaistettuja ja riittämättömiä, eikä niissä oteta huomioon ryhmätason mittareita. Yleensä vain pieni osa ryhmätason mittareista on käytössä liiketoimintayksiköiden riskipitoisessa velkarahoitustoiminnassa, eivätkä ne kata kuin pienen osan riskeistä. Useimmiten keskeiset mittarit perustuvat laskennallisiin rajoihin, joissa ei oteta huomioon riskien kehitystä ja moninaisuutta. Tällöin velkarahoitustoiminnan riskit saatetaan aliarvioida pahasti. Ryhmätason mittarit ovat yleensä kehittyneempiä, ja niissä otetaan huomioon niin luotto-, markkina- ja likviditeettiriskit kuin myös operatiiviset riskit sekä vaikutus vakavaraisuussuhteeseen ja omavaraisuusasteeseen. Valvontanäkökulmasta riskinottoperiaatteisiin tulisi sisällyttää vähintäänkin luottoriskimittareita, joiden avulla voidaan kartoittaa vaikutusta vakavaraisuussuhteisiin sekä normaali- että häiriötilanteissa, sillä riskipitoinen velkarahoitustoiminta vaikuttaa esimerkiksi odotettavissa oleviin tappioihin ja riskipainotettuihin saamisiin. Myös markkinariskiä tulisi tarkkailla. Stressitestausta varten kehitettävien skenaarioiden tulisi kattaa sekä

vähemmän vakavia että vakavia tilanteita, joissa markkinoilla pyritään myymään omaisuuseriä pois nopeasti. Koronaviruspandemian yhteydessä on lisäksi ilmennyt, miten tärkeää on selvittää ja seurata riskiluottoihin liittyviä likviditeettiriskejä, sillä valmiusluottojärjestelyistä on nostettu suuria summia. EKP odottaa, että kaikki ryhmätason riskimittarit otetaan huomioon omaisuuseräluokkaa ja sen alaluokkia koskevissa mittareissa. Etenkin luotto- ja likviditeettirisien mittarit ovat tärkeitä, ja mittareissa olisi otettava huomioon sekä normaalitila että häiriötilanteet.

Riskimittarien kalibrointi on yleensä epäjohdonmukaista eikä sitä ole sidottu vastaavien ryhmätason mittarien kalibrointiin. Keskeiset mittarit ovat usein laskennallisia, ja niiden kalibrointi on tapauskohtaista tai periytyy aiemmilta vuosilta. Ne eivät siten ole yhteydessä ryhmätasolla tehtävään riskien tunnistukseen ja riskikapasiteetin jakamiseen, jota perustuu tavallisesti riskien kehityksen huomioiviin mittareihin. Silloinkin kun riskipitoisessa velkarahoitustoiminnassa käytävissä mittareissa otetaan riskien kehitys huomioon, mittarit perustuvat yleensä laskennallisiin rajoihin eikä niitä kalibroida sen mukaan, millaisia riskejä vastaavissa ryhmätason mittareissa pidetään hyväksyttävänä. Yksikkökohtaisten rajojen käyttö ei siis ole perusteltua riippumatta siitä, ovatko ne laskennallisia vai otetaanko niissä huomioon riskien kehitys, eli ne eivät ole vertailukelpoisia vastaavien ryhmätasolla asetettujen rajojen kanssa. Kun tieto ei kulje eivätkä mittarit ole johdonmukaisia, riskipitoiselle velkarahoitustoiminnalle ei välttämättä aseteta tarpeeksi tiukkoja rajoja. Sellaisetkaan mittarit, joissa riskien kehitys otetaan huomioon, eivät hillitse riskinottoa hyvin, jos ne perustuvat vahvasti laskennallisiin mittareihin. EKP odottaa, että merkittävässä luottolaitoksissa otetaan käyttöön vankat ja johdonmukaiset menettelyt riskimittarien kalibrointiin. Menettelyissä kalibroinnin tulisi perustua siihen, miten riskikapasiteettia on jaettu eri yksiköille ryhmätasolla. Laskennallisia riskirajoja ei pidä ottaa kalibroinnin lähtökohdaksi, vaan niiden tulisi olla kalibroinnin lopputulos.

Erittäin riskialttiita velkarahoitustoimia pannaan alulle runsaasti, eikä niitä ole pystytty ottamaan kattavasti huomioon riskimittareissa. Erittäin riskialttiiden velkarahoitustoimien riskienhallinnassa ei yleensä kiinnitetä riittävästi huomiota siihen, miten suuria riskejä niihin liittyy. Merkittävässä luottolaitoksissa ei yleensä ole asetettu rajoja sille, miten suuri osuus alulle pannuista sopimuksista saa olla erittäin riskialtista velkarahoitusta. Joissakin merkittävässä luottolaitoksissa velkarahoitustoiminnan riskinottoperiaatteissa on asetettu pitkäaikaisia positiota koskevia laskennallisia rajoja erittäin riskialttiille sopimuksille, mutta yleensä pohjaksi on otettu vallitseva tilanne. Erittäin riskialttiita toimia rajoitettaessa ei lisäksi yleensä ole käytössä ryhmätasolla asetettuja mittareita, joissa riskien – ja etenkin riskipitoiseen yritysrahoitukseen liittyvien riskien – kehitys olisi otettu huomioon.

Riskipitoiseen velkarahoitukseen liittyviä erityisriskejä ei vielä hahmoteta riittävän tarkasti. On tärkeää tunnistaa ja pitää silmällä riskipitoiseen velkarahoitustoimintaan liittyviä erityisriskejä. Huomiota tulisi kiinnittää esimerkiksi velkaantumisasasteisiin ja siihen, kuinka paljon sopimusten suojana on etuoikeudeltaan huonompaa velkaa. Tällaisia mittareita tarvitaan täydentämään ryhmätason riskinottoperiaatteisiin sisältyviä yleisempiä mittareita. EKP:n huomioiden mukaan merkittävässä luottolaitoksissa ei yleensä ole käytössä erityisesti riskipitoisen velkarahoitustoiminnan riskejä varten laadittuja mittareita. Merkittävien luottolaitosten odotetaan ottavan käyttöön mittareita, joilla kartoitetaan ja tarvittaessa seurataan tai rajoitetaan velkarahoitustoimien osuutta pitkäaikaisissa positioissa, etuoikeudeltaan huonomman velan määrää, luokituksestaan heikkoja sopimuksia, velallis- ja toimialakohtaisia keskittymäriskejä, sekä ennakoivia indikaattoreita.

Mittareihin ja niiden käytön valvontaan liittyvissä hallintojärjestelyissä on paljon parantamisen varaa. EKP on havainnut useita hallintoon liittyviä ongelmia. Mittareissa ei tehdä riittävän selkeää eroa erisuuruisten riskien välillä. Rajojen rikkoutumista ei ole pyritty ehkäisemään selkeillä värikoodilla. Jos riittävän moniin keskeisiin mittareihin rakennetaan rajat sille, milloin riski kasvaa vihreästä keltaiseksi ja keltaisesta punaiseksi, on helpompi varmistaa, että korjaaviin toimiin ryhdytään tilanteen sitä vaatiessa. Rajojen rikkoutuessa tieto ei kulje asianmukaisesti johdolle. Monin paikoin rajat on laadittu niin, että ne helpottavat liiketoimintaa ja vastaavat kysyntää sen sijaan, että niillä hillittäisiin riskinottoa. Keskeiset mittarit ja niihin liittyvät kynnysarvot, indikaattorit ja suositukset on myös usein jätetty ohjeellisiksi niin, etteivät ne välttämättä rajoita riskinottoa todellisuudessa. Joissakin pankeissa sitovampia riskinottomittareita käytetään ohjaamaan pääomaa ja resursseja eli niihin tehdään muutoksia sen mukaan, millä osastoilla riskejä kulloinkin otetaan. Näiden mittarien avulla olisi kuitenkin tarkoitus hillitä keskittymäriskien kasvua. Yleisesti ottaen riskipitoista velkarahoitustoimintaa koskevia riskinottoperiaatteita on syytä tarkentaa, sillä niistä ei vielä saa kattavaa yleiskuvaa toimintaan liittyvistä mittareista, rajoista ja suojausjärjestelyistä. EKP odottaa, että keskeisiin mittareihin asetetaan ehdottomat rajat niin, että riskimittarit toimivat sitovina riskienvalvonnan välineinä. Niitä ei pidä käyttää resurssien ohjaamiseen. Keskeisissä mittareissa tulisi ottaa käyttöön selkeä värikoodaus, ja rajojen rikkoutuessa tai uhatessa rikkoutua seurauksena tulisi olla selkeitä korjaustoimia.

Viivästyneitä tai epäonnistuneita syndikointeja ei monasti ole otettu huomioon riskienhallinnassa riittävällä tavalla. Vaikka monilla pankeilla on jo EKP:n odotusten mukaiset sisäiset määritelmät sille, milloin sopimus on epäonnistunut, osa pankeista käyttää vielä liian löyhiä määritelmiä, joten viivästyneitä tai epäonnistuneita sopimuksia ei pystytä ottamaan huomioon riskienhallinnassa oikea-aikaisesti. Koronaviruspandemian yhteydessä riskien toteamatta jättämisen vaarat ovat tulleet selviksi. EKP on havainnut, että joissain merkittävässä luottolaitoksissa ei ole pidetty asianmukaisesti kirjaa siitä, mitkä syndikoinnit ovat viivästyneet tai epäonnistuneet – ei edes silloin, kun riskiluottojen ensimarkkinat olivat jäissä useita kuukausia vuoden 2020 maaliskuun jälkeen. Riskipitoista velkarahoitustoimintaa harjoitetaan myös usein muun merkintätakuutoiminnan yhteydessä, eikä periaatteissa ole määritelty rajoja, joiden avulla valvottaisiin sitä, kuinka paljon epäonnistunutta tai viivästyntä riskipitoista velkarahoitustoimintaa pankilla voi olla.

Tilanne ja siihen liittyvät riskit	Vankat linjaukset ja käytännöt
<p>1. EKP:n oppaaseen sisältyvien odotusten mukaiset ryhmätason riskinottoperiaatteet riskipitoista velkarahoitustoimintaa varten omana omaisuuseräluokkana</p> <p>Tilanne</p> <p>Riskipitoista velkarahoitustoimintaa ei tunnisteta, eikä omaisuuseräluokan hallintaan ole laadittu ryhmätason periaatteita.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaikissa luottolaitoksissa ei vielä ole ryhmätason menetelmää, jonka avulla omaisuuseräluokkaan kuuluva riskipitoinen velkarahoitustoiminta tunnistettaisiin ja siihen liittyviä riskejä hallittaisiin. • Riskipitoista ja varsinkin erityisen riskialtista velkarahoitustoimintaa ei kaikissa pankeissa tunnisteta 	<p>Merkittävien luottolaitosten odotetaan laativan ryhmätason periaatteet, joilla riskipitoisten velkarahoitustoimien alullepanoa, tunnistamista ja riskienhallintaa ohjataan liiketoimintayksiköissä.</p> <p>a. Riskipitoisten (ml. erittäin riskialttiiden) velkarahoitustoimien tunnistuksessa tulisi noudattaa ryhmätason menetelmää, jossa otetaan huomioon EKP:n oppaaseen sisältyvät odotukset ja määritelmät.</p> <p>b. Riskinottoperiaatteiden tulisi kattaa sekä suorat että välilliset riskit. Riskipitoista velkarahoitustoimintaa varten laadittavissa riskinottoperiaatteissa tulisi käydä läpi, miten välillisiä riskejä hallitaan ja miten niiden yhteys riskipitoisesta velkarahoitustoiminnasta suoraan aiheutuviin riskeihin otetaan huomioon.</p>

<p>eikä velkarahoituksen osuutta mitata EKP:n oppaassa esitettyjen odotusten mukaisesti.</p> <ul style="list-style-type: none"> Välillisiä riskejä ei tunnisteta eikä niitä mainita riskinottoperiaatteissa, vaikka niillä olisi selkeä yhteys riskipitoisesta velkarahoitustoiminnasta suoraan aiheutuviin riskeihin. <p>Riskit</p> <ul style="list-style-type: none"> Tällaisessa tilanteessa erittäin riskialttiita toimia ei välttämättä tunnisteta riskipitoiseksi velkarahoitustoiminnaksi. Jos luottolaitoksella ei ole ryhmätason riskinottoperiaatteita koko omaisuuseräluokkaa varten, riskipitoista velkarahoitusta ei tunnisteta johdonmukaisesti eri liiketoimintayksiköissä, ja riskejä hallitaan vain liiketoimintayksiköiden tasolla sen sijaan, että niitä hallittaisiin myös omaisuuseräluokan tasolla. Jos erittäin riskialttiita velkarahoitustoimia ei tunnisteta kattavasti, luottolaitokselta voi jäädä huomaamatta erittäin suuria riskejä. Välilliset riskit voivat kasvattaa merkittävästi altistumista riskiluottomarkkinoiden riskeille, kuten luotto- ja likviditeettiriskeille. 	<ul style="list-style-type: none"> Riskejä tulisi hallita omaisuuseräluokassa koko ryhmän tasolla, ja eri liiketoimintayksiköiden riskien hallinnassa tulisi noudattaa yhtenäisiä menettelyjä. Ryhmätason riskinottoperiaatteissa tulisi selvittää yksityiskohtaisesti, miten ryhmän riskikapasiteetin on tarkoitus jakautua ja miten sitä hallitaan. Riskienhallinnassa tulisi kiinnittää huomiota EKP:n oppaassa esitettyihin riskipitoisen ja erittäin riskialttiin velkarahoitustoiminnan määritelmiin. Riskipitoisen velkarahoituksen osuutta tulisi mitata johdonmukaisesti oppaan piiriin kuuluvissa toimissa, ja oppaassa esitetyt odotukset tulisi ottaa huomioon. Riskipitoisen velkarahoituksen määrää tulisi mitata kaikissa alulle pannuissa velkarahoitustoimissa eli sekä uusissa merkintätakuissa että pitkäaikaisissa positioissa. Velkarahoituksen määrän seuranta käsitellään tarkemmin kohdassa 5.
<p>2. Ryhmätason riskimittarien käyttö riskipitoisessa velkarahoitustoiminnassa</p> <p>Tilanne</p> <p>Riskipitoisessa velkarahoitustoiminnassa käytetyt mittarit ovat usein liian yksinkertaistettuja ja riittämättömiä, eivätkä ne ole sidoksissa ryhmätason mittareihin. Vain pieni osa ryhmätason riskimittareista on käytössä myös eri liiketoimintayksiköiden riskipitoisessa velkarahoitustoiminnassa. Yleisesti ottaen riskipitoiseen velkarahoitukseen liittyviä riskejä ei vielä mitata riittävästi.</p> <ul style="list-style-type: none"> Monissa luottolaitoksissa on käytössä vain laskennallisia rajoja pitkäaikaisille positioille ja merkintätakuille. Rajoissa ei oteta huomioon riskien kehitystä eikä velkarahoitukseen liittyviä erityisriskejä. Luotto- ja markkinariskien seurannassa ei kaikissa luottolaitoksissa mitata erikseen normaalitilanteessa odotettavissa olevia tappioita ja häiriötilanteessa uhkaavia tappioita. Joissakin tapauksissa luottolaitokset eivät vielä mittaa kattavasti edes luotto- ja markkinariskiä normaalioloissa, eli niiltä puuttuu tapoja mitata esimerkiksi tilapäisten mutta vakavien häiriöiden yhteydessä odotettavissa olevia luottoriskitappioita ja markkinariskitappioita. Vaikka ryhmätasolla on mittareita, joissa riskien kehitys otetaan huomioon, niitä ei vielä käytetä kattavasti riskipitoisen velkarahoitustoiminnan riskien mittaamiseen ja rajoittamiseen. Monia ryhmätason riskimittareita, jotka soveltuisivat riskipitoisen velkarahoituksen riskien mittaamiseen, ei vielä käytetä siihen tarkoitukseen. Esimerkkeinä mittaushetkistä voidaan mainita likviditeettiriske, vaikutus pääomaan ja vähimmäisomavaraisuusasteeseen, ja etenkin luotto- ja markkinariski häiriötilanteissa. 	<p>Riskipitoisen velkarahoitustoiminnan mittarien tulisi reagoida riskien kehitykseen ja kattaa kaikki keskeiset riskit niin normaalitilanteessa kuin erilaisissa häiriötilanteissakin. Omaisuuseräluokkaa ja sen alaluokkia koskevien mittarien tulisi perustua ryhmätason riskimittareihin, jotka tulisi kuvata riskipitoista velkarahoitusta koskevissa riskinottoperiaatteissa. Mittarien avulla tulisi pystyä tunnistamaan sekä pitkäaikaisiin positioihin että merkintätakuisiin liittyviä riskejä.</p> <ul style="list-style-type: none"> Merkittävien luottolaitosten tulisi ottaa riskipitoisessa velkarahoitustoiminnassa käyttöön siihen soveltuvat ryhmätason mittarit ja ryhtyä käyttämään niitä sekä omaisuuseräluokan että liiketoimintayksiköiden riskien hallinnassa. Keskeisiä ovat tappioiden valvonnassa käytettävät mittarit, joilla esimerkiksi säännöllisissä ryhmätason stressitesteissä tarkastellaan mahdollisia tappioita sekä normaalitilanteessa että vakavissa häiriötilanteissa. Merkittävien luottolaitosten käyttämien mittarien tulisi kattaa riskipitoiseen velkarahoitustoimintaan liittyvät moninaiset riskit. Merkittävien luottolaitosten odotetaan asettavan riskipitoiselle velkarahoitustoiminnalle rajoja (ryhmätason riskinottoperiaatteiden pohjalta) omaisuuseräluokan ja liiketoimintayksikön tasolla vähintään seuraavasti: <ol style="list-style-type: none"> Normaalitilanteen riskejä tulisi mitata omaisuuseräluokan tasolla ja liiketoimintayksiköissä, joilla on paljon tai merkittävää riskipitoista velkarahoitustoimintaa. Pitkäaikaisen positioiden kohdalla on tärkeää kartoittaa odotettavissa olevia luottoriskitappioita ja luottoriskin vaikutusta riskipainotettuihin saamisiin, ja merkintätakuiden kohdalla kartoitetaan odotettavissa olevia markkinariskitappioita.

<ul style="list-style-type: none"> • Riskipitoiseen velkarahoitustoimintaan liittyvää likviditeettiriskiä tarkkaillaan yleensä vain investointipankkitoimintaa hoitavissa yksiköissä. Tällöin häiriötilanteessa uhkaavia varojen nostopyyntöjä (likviditeetin ulosvirtausta) ei pystytä tarkastelemaan ryhmätasolla. • Syndikoivissa pankeissa ei tunnisteta ja mitata rahoitusriskiä, joka liittyy mahdollisuuteen, että yritykset nostaisivat varoja järjestelyistä jo ennen syndikointipäivää. Myös pitkäaikaisiin positioihin liittyy likviditeettiriskejä, sillä yritykset voivat nostaa varoja (joskus ulkomaanvaluutan määräisistäkin) valmiusluotoista. • Käytössä ei vielä ole kaikkia keskeisiä mittareita, joita tarvittaisiin riskipitoiseen velkarahoitukseen liittyvien erityisriskien seurantaan ja rajoittamiseen (ks. myös kohta 5). <p>Riskit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jos riskipitoisen velkarahoitustoiminnan riskinottoperiaatteet eivät ole riittävän kehittyneet, merkittävät luottolaitokset eivät pysty tunnistamaan ja seuraamaan keskeisiä velkarahoitukseen liittyviä riskejä eivätkä saa niistä kattavaa kuvaa. • Jos mittarit ovat liian yksinkertaistettuja (esim. laskennallisia), niiden avulla ei saa hyvää kuvaa keskeisistä riskeistä. • Jos mittareita käytetään vain osassa merkittävää riskipitoista yritysrahoitustoimintaa harjoittavista yksiköistä, tämän omaisuuseräluokan riskeistä ei saada kokonaiskuvaa ryhmätasolla. • Häiriötilanteessa uhkaavat varojen nostopyynnöt voidaan arvioida huomattavasti todellista pienemmiksi, jos riskipitoisen velkarahoitustoiminnan likviditeettiriskejä ei tunnisteta ja hallita ryhmän tasolla. Koronaviruspandemian yhteydessä velkaantuneille lainanottajille annettuihin luottositoumuksiin liittyvät erittäin suuret likviditeettirisakit ovat vielä korostuneet. 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Häiriötilanteiden riskejä tulisi mitata omaisuuseräluokan tasolla sekä liiketoimintayksiköissä, joilla on paljon tai merkittävää riskipitoista velkarahoitustoimintaa. Pitkäaikaisten positioiden kohdalla on tärkeää kartoittaa häiriötilanteissa odotettavissa olevien luottoriskitappioiden kasvua ja luottoriskin vaikutusta riskipainotettuihin saamisiin, ja merkintätakuiden kohdalla kartoitetaan häiriötilanteissa odotettavissa olevia markkinariskitappioita. 3. Resurssien käyttöä tulisi mitata ainakin omaisuuseräluokan tasolla. Tärkeitä suureita ovat sopimuksiin liittyvät kokonaispääomatarpeet, häiriötilanteissa uhkaavat varojen nostopyynnöt sekä vaikutus vähimmäisomavaraisuusasteeseen. <p>c. Merkittävien luottolaitosten odotetaan seuraavan ryhmätasolla, kuinka suuria varojen nostopyyntöjä riskipitoiseen velkarahoitustoimintaan voi liittyä häiriötilanteessa. Niiden tulisi kartoittaa sekä pitkäaikaisiin positioihin liittyvät likviditeettirisakit, kuten mahdolliset nostot valmiusluottojärjestelyistä, että merkintätakuihin liittyvät likviditeettirisakit, kuten varojen nostaminen luottositoumuksista ennen syndikointia.</p>
<p>3. Laskennallisten ja riskien kehityksen huomioivien mittarien kalibrointi ja yhteys ryhmätason mittarien kalibrointiin</p> <p>Tilanne</p> <p>Riskimittarien kalibroinnissa ei käytetä yhtenäisiä menetelmiä. Kalibrointi on yleensä tapauskohtaista eikä sitä ole sidottu vastaavien mittarien kalibrointiin ryhmän tasolla.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tärkeimpien laskennallisten mittarien kalibrointi on usein tapauskohtaista ja periytyy aiemmilta vuosilta. Riskit tulisi kuitenkin pystyä tunnistamaan ja riskikapasiteetti jakamaan koko ryhmän tasolla. Laskennallisissa mittareissa on usein merkittävästi ilmaa. • Silloinkin kun riskien kehitys on otettu huomioon, mittarit perustuvat yleensä laskennallisiin rajoihin eikä niitä kalibroida sen mukaan, millaisia riskejä vastaavissa ryhmätason mittareissa pidetään hyväksyttävänä. Yksikkökohtaisten rajojen käyttö ei ole perusteltua; ne eivät ole vertailukelpoisia ryhmätason rajojen kanssa. 	<p>Mittarien kalibroinnin tulisi olla vankkaa, johdonmukaista ja selkeää. Riskikapasiteetin allokointi tulisi tehdä ryhmätasolla ja välittää mittarien avulla alayksiköille. Riskimittarien kalibroinnin tulisi olla selkeästi hahmotettavissa omaisuuseräluokan, liiketoimintayksikön ja alayksiköiden tasolla, jotta riskipitoiseen velkarahoitustoimintaan liittyvät riskit voidaan arvioida koko ryhmän tasolla. Riskien kehityksen huomioon ottavien mittarien kalibrointiprosessin tuloksena on laskennallisia riskirajoja.</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Koko ryhmää koskevat mittarit kalibroidaan ensin ryhmätasolla. Mittarit, joita tarkastellaan ryhmätasolla, tulisi myös kalibroida ryhmätasolta lähtien ja kalibroinnissa tulisi käyttää johdonmukaisia menetelmiä niin, että on selvää, kuinka suuri osa ryhmän riskikapasiteetista on varattu erilaisiin riskipitoisiin velkarahoitustoimiin. b. Mittarien perusteella omaisuuseräluokalle ja liiketoimintayksiköille varattu riskikapasiteetti tulisi johtaa selkeästi ryhmätason mittareihin perustuvasta

<ul style="list-style-type: none"> • Luottolaitoksissa ei yleensä olla perillä siitä, miten niiden ydinpääomasuhde ja muut vakavaraisuussuhteet muuttuisivat, jos rajat tulisivat vastaan häiriötilanteessa. On lisäksi epäselvää, miten omaisuuseräluokka- ja liiketoimintayksikkökohtaisten mittarien kalibrointi suhteutuu vastaavien ryhmätason mittarien kalibrointiin. • Kalibrointi on liian löysää, eivätkä mittarit rajoita riskinottoa, sillä niihin on jätetty paljon liikkumavaraa. • Vaikka riskipitoista velkarahoitustoimintaa kohdeltaisiin omana omaisuuseräluokkana, siihen varattu riskikapasiteetti jättää liiketoimintayksiköille merkittävästi liikkumavaraa. <p>Riskit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jos mittarien kalibrointiin ei ole vankkaa keskitettyä menetelmää, rajoja voidaan muuttaa ja käyttöä lisätä mielivaltaisesti. • Epäjohdonmukaisuus voi johtaa siihen, että mittarit mahdollistavat liiallisen riskinoton velkarahoituksessa. • Kun kalibrointimenetelmät ovat epäyhtenäisiä, riskipitoiselle velkarahoitustoiminnalle asetettujen rajojen pohjalta on vaikea saada kokonaiskuvaa ryhmän riskeistä. Olettamalla, että velkarahoitustoimintaa harjoitetaan niin paljon kuin siihen on osoitettu riskikapasiteettia ryhmän tasolla ja että riskiskenaariot toteutuvat, pitäisi olla mahdollista hahmottaa riskien vaikutus ryhmän vakavaraisuussuhteisiin ja muihin tärkeisiin tunnuslukuihin, mutta monissa luottolaitoksissa tietoa ei ole tarjolla riittävästi eikä vaikutusta ole yritettykään arvioida ennalta. • Sellaisetkaan mittarit, joissa riskien kehitys otetaan huomioon, eivät hillitse riskinottoa hyvin, jos ne perustuvat vahvasti laskennallisiin mittareihin. • Jos riskipitoisen velkarahoitustoiminnan mittarien kalibrointiin jätetään merkittävästi liikkumavaraa, liiketoimintayksiköissä saatetaan nostaa rajoja. Liikkumavaran vuoksi on vaikea arvioida, miten liiketoimintayksiköissä ja niitä pienemmissä yksiköissä asetetut rajat korreloivat ryhmätason rajojen tai tavoitearvojen kanssa. 	<p>riskikapasiteetista, ja yhteyden tulisi olla selkeä. Esimerkiksi hyväksyttävät enimmäistappiot luotto- ja markkinariskistä normaali- ja häiriötilanteissa tulisi johtaa näille mittareille ryhmätasolla hyväksytyistä enimmäismääristä.</p> <ul style="list-style-type: none"> c. Kalibrointi ei pidä tehdä laskennallisten mittarien pohjalta. Laskennallisissa mittareissa ei oteta riskien kehitystä huomioon, ja eri instrumenttiluokissa riskit ovat erilaisia. d. Laskennallisia mittareita kalibroitaessa tulisi ottaa pohjaksi tiukimmat riskien kehityksen huomioon ottavat ryhmätason mittarit (jotka soveltuvat kyseisten laskennallisten mittarien pohjaksi). Kun riskipitoisessa velkarahoitustoiminnassa käytettävät mittarit kalibroidaan ryhmätason riskimittarien pohjalta johdonmukaisesti, voidaan varmistaa, että käytössä olevat laskennalliset rajat eivät rikkoutu ennen ryhmän velkarahoituksen riskinottoperiaatteissa asetettuja riskikapasiteetin rajoja, jotka perustuvat riskien kehityksen huomioon ottaviin mittareihin.
<p>4. Erittäin riskialttiiden yritysrahoitustoimien alullepano ja hallinta</p> <p>Tilanne</p> <p>Erittäin riskialttiita velkarahoitustoimia pannaan alulle runsaasti, eikä niiden riskejä hallita riittävän hyvin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Joissakin tapauksissa erittäin riskialttiita velkarahoitustoimia ei eritellä pitkäaikaisten positioiden joukosta lainkaan, tai niiden osuutta ei seurata ryhmätasolla. Monissa tapauksissa erittäin riskialttiit velkarahoitustoimet tunnistetaan erikseen ainoastaan toimien alullepanoon keskittyvillä pääomamarkkinoilla toimivissa liiketoimintayksiköissä. Tällöin ei pystytä saamaan ryhmätason yleiskuvaa riskialttiin toiminnan osuudesta sen paremmin pitkäaikaisissa positioissa kuin uusissa sopimuksissakaan. • Monissa merkittävässä luottolaitoksissa ei ole sisäistetty EKP:n oppaassa esitettyjä odotuksia siitä, miten erittäin 	<p>Merkittävien laitosten odotetaan asettavan erittäin riskialttiille toiminnalle selkeät rajat, joissa otetaan huomioon hyvän riskienhallinnan periaatteet, jotta erittäin riskialttiiden toimien alullepano jää vähäiseksi, kuten EKP:n oppaassa on hahmoteltu.</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Altistuminen tällaisesta toiminnasta aiheutuville riskeille olisi tunnistettava ryhmätasolla ja sitä tulisi seurata jatkuvasti niin sopimuskannassa kuin uusien sopimustenkin kohdalla. b. Erittäin riskialttiiseen velkarahoitustoimintaan liittyviä riskejä tulisi hallita erittäin suurina riskeinä ryhmätasolla, ja toimintaa tulisi kohdella riskienhallinnassa omana omaisuuseräluokkana. <ol style="list-style-type: none"> 1. Alullepano: erittäin riskialttiiden velkarahoitustoimien alullepanoa tulisi rajoittaa niin, että niiden osuus uudesta riskipitoisesta velkarahoitustoiminnasta jää pieneksi.

<p>riskialttiiden velkarahoitustoimien riskejä tulisi hallita, vaikka tällaisissa toimita riskit ovat vielä huomattavasti suurempia kuin muussa riskipitoisessa velkarahoitustoiminnassa. Useimmiten erittäin riskialttiiden toimien riskienhallinnassa ei ole otettu ryhmätason perspektiiviä koko omaisuuseräluokan riskeihin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erittäin riskialttiiden toimien osuus riskipitoisesta velkarahoitustoiminnasta on huomattavan suuri ja paikoin merkittävästi suurempi kuin EKP:n oppaan mukaan olisi edes poikkeustapauksissa sallittavaa. • Joissakin luottolaitoksissa erittäin riskialtista velkarahoitustoimintaa ei rajoiteta millään tavoin. Monissa merkittävässä luottolaitoksissa tällaista toimintaa on siten erittäin paljon. Silloinkin kun erittäin riskialtista toimintaa tai erittäin riskialttiiden velkarahoitustoimien osuutta pitkäaikaisista positioista rajoitetaan, rajat jättävät paljon liikkumavaraa. • Merkittävässä luottolaitoksissa ei tarkastella erittäin riskialttiiseen velkarahoitustoimintaan liittyvää keskittymäriskiä, eikä riskinottoperiaatteissa ja sisäisissä riskienhallintajärjestelyissä tehdä eroa erittäin riskialttiin ja muun riskipitoisen velkarahoitustoiminnan välillä. • Erittäin riskialttiiden toimien kehitystä ei myöskään tarkastella erikseen stressitestiskenaarioissa, vaikka niistä aiheutuu häiriötilanteissa keskimääräistä suurempia tappioita. <p>Riskit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liikkeeseenlaskijoiden suuren velkaantumistasen vuoksi erittäin riskialttiiseen velkarahoitustoimintaan liittyy suurempia riskejä kuin muuhun riskipitoiseen velkarahoitustoimintaan. Liikkeeseenlaskijoiden maksukyvyttömyysriski olisi huomattavan suuri etenkin talouden taantumassa. Jos erittäin riskialtista velkarahoitustoimintaa on paljon, siihen liittyy myös keskittymäriski. • EKP on kiinnittänyt huomiota erittäin riskialttiin velkarahoitustoiminnan riskeihin EKP:n oppaassa, jossa odotetaan, että riskialttiita toimia pannaan alulle vain hyvin perustelluissa poikkeustapauksissa. • Jos erittäin riskialtista uutta toimintaa on paljon, sen osuus pitkäaikaisissa velkarahoituspositioissa kasvaa. • Erittäin riskialttiit velkarahoitustoimet tulisi tunnistaa ryhmätasolla ja niitä tulisi käsitellä riskienhallinnassa omana omaisuuseräluokkana, sillä muuten niitä ei hahmoteta asiallisesti kokonaisuutena. 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Sopimuskanta: kun erittäin riskialttiiden toimien osuus uudessa velkarahoitustoiminnassa pienenee, myös niiden osuus pitkäaikaisista positioista pienenee ajan myötä. <p>c. Erittäin riskialtista velkarahoitustoimintaa tulisi mitata sekä laskennallisilla mittareilla että keskeisillä ryhmätason luottoriskimittareilla. Erittäin riskialttiiden velkarahoitustoimien määrää sopimuskannassa tulisi rajoittaa seuraavien riskimittarien avulla liiketoimintayksiköissä, joilla on huomattavasti erittäin riskialtista velkarahoitustoimintaa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Normaalitylanteen luotto- ja markkinariskimittarit: odotettavissa olevat luottoriskitappiot ja luottoriskin vaikutus riskipainotettuihin saamisiin 2. Häiriötilanteiden luotto- ja markkinariskimittarit. <p>d. Merkittävien luottolaitosten riskienhallinnassa tulisi kohdella erittäin riskialtista velkarahoitustoimintaa omana erittäin riskialttiina salkkunaan, jossa velkaantumistasen on yksi keskeinen riskin lähde. Merkittävät luottolaitokset voivat riskienhallinnassaan määrittellä itse, mitkä velkarahoitustoimet ovat erittäin riskialttiita, mutta niiden tulisi olla perillä EKP:n oppaassa esitetystä odotuksista, jotka koskevat tällaisten toimien tunnistamista ja niihin liittyvien riskien hallintaa.</p> <p>e. Erittäin riskialttiisiin toimiin liittyvää likvideettiriskiä tulisi seurata myös suhteessa muuhun riskipitoiseen velkarahoitustoimintaan. Merkittävien luottolaitosten tulisi arvioida koronaviruspandemian yhteydessä esitetyt varojen nostopyynnöt erittäin riskialttiissa velkarahoitustoiminnassa ja määrittää, olivatko ne tavallista suurempia ja tarvitaanko näille toimille erilliset mittarit ja rajat häiriötilanteiden varalta.</p>
<p>5. Riskipitoisen velkarahoitustoiminnan riskien kartoittaminen ja rajoittaminen</p> <p>Tilanne</p> <p>Riskipitoisia velkarahoitustoimia ei eritellä eikä niiden riskejä kartoiteta riittävästi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Monilla merkittäväillä luottolaitoksilla ei ole vielä käytössä mittareita, joilla mitattaisiin nimenomaan riskipitoisen velkarahoitustoiminnan omaisuuseräluokkaan liittyviä riskejä. Luottolaitosten pitäisi esimerkiksi seurata 	<p>Merkittävien luottolaitosten odotetaan ottavan käyttöön mittareita, joilla velkarahoitustoiminnan tärkeimpiä riskejä pystytään seuraamaan ja rajoittamaan asianmukaisesti. Mittareihin tulisi määrittellä rajat, joiden rikkoutuessa ryhdytään selkeästi määriteltyihin korjaaviin toimenpiteisiin. Keskittymisriskin rajoittamiseksi tulisi kehittää sitovia ja tarkasti kalibroituja toimenpiteitä.</p> <p>a. Merkittävien luottolaitosten odotetaan ottavan käyttöön ainakin omaisuuseräluokan tasolla seuraavat mittarit, joilla seurataan riskipitoisen velkarahoitustoiminnan osuutta pitkäaikaisissa positioissa:</p>

kehittymässä olevia riskejä ja pyrkiä ennakoimaan kasvuriskejä.

- Monissa merkittävässä luottolaitoksissa ei seurata keskeisiä tekijöitä, joilla on suora vaikutus maksukyvyttömyyden todennäköisyyteen ja tappio-osuuteen, kuten velkaantumisasetta, tukena olevaa etuoikeudeltaan huonompaa velkaa ja sopimusehdoiltaan kevennettyjen lainojen osuutta.
- Velkaantumisaseteita ei seurata jatkuvasti, vaikka ne kasvattavat riskipitoisen velkarahoitustoiminnan riskejä eniten.
- Keskittymisriskin seuranta on heikkoa, eikä siihen puututa asianmukaisesti.
 - Vaikka monissa merkittävässä luottolaitoksissa jaotellaan sopimuksia luokituksen mukaan, luokituksestaan heikoillekaan sopimuksille ei aseteta luokituskohtaisia rajoja. Luokituksestaan heikoimpiin sopimuksiin liittyviä riskejä ei seurata eikä rajoiteta erikseen.
 - Altistumista yksittäisten velallisten (ja näihin yhteydessä olevien velallisten) riskeille tai suurille toimialakohtaisille riskeille ei mitata.
 - Suojaavista sopimusehdoista ei pidetä kirjaa eikä niitä arvioida, eikä luottolaitoksissa olla perillä siitä, kuinka suuri osa sopimuksista on tehty kevennetyin ehdoin.
 - Etuoikeudeltaan huonompien velkasopimusten osuutta ja määrää ei rajoiteta mittareilla ja riskilimiteillä, vaikka niihin liittyy erittäin suuri tappio-osuusriski.
- Riskejä ei myöskään seurata sen ennakoimiseksi, miten luokitusten heikkeneminen vaikuttaisi riskipitoiseen velkarahoitustoimintaan tai miten velkaantumisaseteiden nousu vaikuttaisi erittäin riskialttiiseen toimintaan.
- Riskipitoisen velkarahoituksen mittarit on yleensä kalibroitu liian löysästi tai niihin liittyvät indikaattorit, suositukset ja kynnyksarvot on jätetty ohjeellisiksi niin, etteivät ne välttämättä rajoita riskinottoa todellisuudessa. Useimmissa luottolaitoksissa ei ole määritelty, mitä riskirajojen rikkoutuessa tulisi tapahtua, eikä riskinottoperiaatteissa ole lueteltu korjaavia toimia (ks. myös kohta 6).

Riskit

- Jos riskipitoisen velkarahoitustoiminnan keskeisiä riskitekijöitä ei tunnisteta ja seurata eikä riskinottoa rajoiteta, velkarahoitustoiminnan riskit voidaan aliarvioida ja riskejä voidaan ottaa liiaksi.
- Tieto velkaumisesta on tärkeää arvioitaessa pitkäaikaisiin positioihin liittyvien riskien kehitystä. Lainanottajien velkaantumisaseteen nousu sopimusten alullepanon⁵ jälkeen voi kertoa luottoriskin kasvusta, eli sitä voidaan käyttää ennakoivana indikaattorina, jonka pohjalta osa velkarahoitustoimista osoittautuukin erittäin riskialttiiksi.

1. Velkaantumisasete alullepanotilanteessa ja sen jälkeen: Velkaantumisasete on tärkein maksukyvyttömyyden todennäköisyyteen vaikuttava tekijä riskipitoisessa velkarahoitustoiminnassa, ja se johtaa myös herkästi sopimusten uudelleenluokitteluun erittäin riskialttiiksi toiminnaksi. Merkittävien luottolaitosten odotetaan ottavan käyttöön mittarit, joilla velkaantumisaseteen kehitystä pystytään seuraamaan tai ainakin rajoittamaan. Luottolaitosten on tärkeää olla perillä siitä, miten suuri osa niiden sopimuskannasta luokiteltaisiin riskipitoiseksi tai erittäin riskialttiiksi velkarahoitustoiminnaksi alullepanotilanteessa. Luottolaitosten olisi tärkeää seurata erikseen velkaantumisaseteita, jotka liittyvät pitkäaikaiseen velkaan, mahdollisiin nostoihin valmiusluottojärjestelyistä sekä mahdolliseen lisävelkaan, jota sopimusten nojalla voidaan hankkia.
 2. Etuoikeudeltaan huonomman velan määrä alullepanotilanteessa ja sen jälkeen: Merkittävässä luottolaitoksissa odotetaan ymmärrettävän, miten suuria tappio-osuusriskejä niiden riskipitoiseen velkarahoitustoimintaan liittyy sopimusten heikon suojauksen takia. Luottolaitoksilla tulisi olla mittarit, joissa asetetaan rajat heikosti suojattujen sopimusten osuudelle sopimuskannassa, ja niitä tulisi seurata aktiivisesti.
 3. Maantieteelliset, toimialakohtaiset ja velalliskohtaiset keskittymäriskit (riskirajat)
 4. Enintään luottoluokkaan B kuuluvat toimet (riskirajat)
 5. Sopimusehdoiltaan kevennettyjen lainojen osuus sopimuskannassa (riskirajat)
- b. Merkittävien luottolaitosten tulisi pystyä erittelemään ja arvioimaan näiden mittarien kehitystä eri liiketoimintayksiköissä ja alayksiköissä.
- c. Riskipitoisia velkarahoitustoimia tulisi hallita ennakoivasti. On siis tärkeää mitata ja seurata tekijöitä, jotka voivat johtaa riskipitoisen velkarahoitustoiminnan osuuden kasvuun. Sopimukset voivat muuttua riskipitoisiksi tai erittäin riskialttiiksi esimerkiksi luottoluokituksen heikkenemisen seurauksena.

5 EKP:n oppaan mukaan toimet luokitellaan riskipitoiseksi velkarahoitustoiminnaksi joko alullepanon, sopimusehtojen muuttamisen tai uudelleenjärjestelyn yhteydessä.

<ul style="list-style-type: none"> • Etuoikeudeltaan huonomman velan määrä (prosentteina kokonaisvelasta) on tärkeä tappio-osuuteen liittyviin riskeihin vaikuttava tekijä riskipitoisissa velkarahoitustoimissa. Luottoluokituslaitoksissa on havaittu, että finanssikriisin jälkeen tehdyissä sopimuksissa etuoikeudeltaan huonomman velan määrä on jatkuvasti pienentynyt. Kun suojaus on heikko eli etuoikeudeltaan huonompaa velkaa on vain vähän tai ei ollenkaan, varoista saadaan odotettavasti takaisin yhä pienempi osa. • Riskipitoisten velkarahoitustoimien keskittyminen tietyille toimialoille altistaa pankit näiden toimialojen häiriöille. Koronaviruspandemian yhteydessä on ilmennyt myös, että joidenkin häiriöiden yhteydessä toimialojen väliset riippuvuudet voivat kasvaa. • Jos luottolaitoksella on paljon enintään luottoluokkaan B kuuluvia riskipitoisia velkarahoitustoimia, riskikertymästä voi aiheutua erittäin merkittäviä tappioita laskusuhdanteiden johtaessa maksukyvyttömyystapauksiin. Maksukyvyttömyystilanteessa tai sen ollessa lähellä tappioita on jo tullut tai ne ovat vaikuttaneet hinnoitteluun, ja on myöhäistä ryhtyä korjaaviin toimiin tappioiden rajoittamiseksi. • Valmiusluottosopimusten ehtoihin on yleensä kirjattu parempi suojaus kuin tavanomaisten lainojen ehtoihin, mutta yhä useampia sopimuksia tehdään kevennetyin ehdoin ja yhä suurempi osa riskistä jää luottolaitoksille. Tilastojen mukaan tappio-osuudet ovat yleensä keskimääräistä suurempia, jos lainasopimus on tehty kevennetyin ehdoin. • Jos riskejä ei seurata ennakoivasti, edessä voi olla odottamattomia tappioita, joihin ei ole osattu varautua. Monissa merkittävässä luottolaitoksissa riskipitoisen velkarahoitustoiminnan riskit ovat kasvaneet merkittävästi ja odottamatta, kun luottoluokitukset ovat heikentyneet koronaviruspandemian yhteydessä. 	
<p>6. Mittarit ja riskinottoperiaatteiden hallinnointi</p> <p>Tilanne</p> <p>Laskennallisia ja ryhmätasolla määriteltäviä mittareita ei hallinnoida asianmukaisesti.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Riskitasoja ei ole värikoodattu selkeästi (vihreä/keltainen/punainen) eikä mitattuja riskitasoja ole määritetty selkeästi niin, että ne erottuisivat toisistaan (usein esim. keskitasoisia riskejä ei eritellä laisinkaan) edes tärkeimpien riskimittarien kohdalla. • Ryhmätason mittareita käytetään liiketoimintayksiköissä joustavasti, ja esim. kynnysarvot tai suositukset eivät rajoita riskinottoa sitovasti. Keskeiset mittarit on usein jätetty ohjeellisiksi, jolloin niillä ei pystytäkään rajoittamaan riskinottoa tehokkaasti eikä riskejä hallita hyvin. • Osaa ryhmätason mittareista käytetään ainoastaan pääoman ja resurssien kohdentamisessa sen sijaan, että niillä rajoitettaisiin riskinottoa. • Mittarien seurannassa ei ole käytössä selkeästi määriteltäviä eskalointimenettelyjä esimerkiksi riskirajojen rikkoutumista ajatellen, eli riskejä ei rajoiteta tehokkaasti. 	<p>Merkittävien luottolaitosten odotetaan varmistavan, että käytössä olevat riskinottoperiaatteet luovat hyvän pohjan tehokkaalle riskienhallinnalle. Riskejä tulisi hallita vähintään seuraavasti:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Merkittävillä luottolaitoksilla tulisi olla käytössä värikoodaukseen perustuva eskalointimenettely kaikkien ryhmätason mittarien valvontaa varten. Keltaisella riskitasolla tulisi edellyttää korjaavia toimenpiteitä, jotta mittareita ryhdytään seuraamaan tarkemmin riskipitoisen velkarahoituksen lisääntyessä ja tilanteeseen pystytään puuttumaan hyvissä ajoin. b. Merkittävien luottolaitosten tulisi määrittää riskinottoperiaatteissaan, millaisiin toimiin on ryhdyttävä, kun riskirajat rikkoutuvat tai uhkaavat rikkoutua. Vaikka mittareille ei olisi määriteltäviä selkeitä rajoja, riskinottoperiaatteissa tulisi määrittellä, missä vaiheessa mitattaviin riskeihin tulee puuttua ja miten. c. Tärkeimmille mittareille tulisi asettaa selkeät rajat hallinnoinnin helpottamiseksi, ja käytettävien mittarien tulisi olla yksiselitteisiä eikä ohjeellisia. d. Ryhmätason riskinottoperiaatteisiin sisältyvillä riskimittareilla, joilla mitataan esimerkiksi vaikutusta

<ul style="list-style-type: none"> • Luottolaitoksilla on paljon ohjeellisia mittareita, kuten limiittejä, kynnysarvoja, indikaattoreita ja suosituksia, mutta ne eivät edellytetä selkeästi määriteltyjä korjaavia toimenpiteitä eikä riskienhallinta siis ole käytännössä tehokasta. • Riskipitoisen velkarahoitustoiminnan riskinottoperiaatteissa ei yleensä ole annettu selkeää ja kattavaa kuvaa tällaisen toiminnan laajuudesta, käytetyistä mittareista ja rajoista, eskaloitimenettelyistä ja korjaavista toimenpiteistä eikä riskien seurannan ja käsittelyn pohjaksi laadittavista raporteista. <p>Riskit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Riskipitoisen velkarahoitustoiminnan riskinottoperiaatteet eivät hillitse riskinottoa tehokkaasti, jos hallinnointi, eskaloitimenettelyt ja seurausten hallinta jäävät riittämättömiksi. • Ilman tärkeimpien mittarien värikoodausta korjaaviin toimenpiteisiin ei pystytä ryhtymään ajoissa sen varmistamiseksi, ettei punaisen riskitason raja pääse rikkoutumaan. • Ohjeellisilla mittareilla riskejä ei rajoiteta tehokkaasti. Jos hallinnointimenettelyt ovat epäselviä ja mittarit pidetään ohjeellisina, on mahdollista, että riskirajojen annetaan rikkoutua tai niihin tehdään muutoksia niin, että ne mahdollistavat enemmän riskipitoista velkarahoitustoimintaa. • Jos riskipitoista velkarahoitustoimintaa ei rajoiteta selkeällä riskienhallintarakenteella ja kattavilla, hyvin jäsennetyillä riskinottoperiaatteilla, tällaista toimintaa harjoittavien liiketoimintayksiköiden riskienhallinta voi jäädä epäyhtenäiseksi, eikä luottolaitoksella ole riittävästi tietoa eikä selkeää kuvaa niiden riskeistä ja riskienhallinnassa käytettävistä välineistä. 	<p>pääomaan ja omavaraisuusasteeseen, tulisi ohjata riskikapasiteetin eikä resurssien jakautumista ryhmässä.</p> <p>e. Riskipitoisen velkarahoitustoiminnan riskinottoperiaatteissa tulisi tarkastella riskejä riittävän yksityiskohtaisesti, jotta saadaan kattava kuva otetuista riskeistä, omaisuuseräluokan ja liiketoimintayksiköiden riskien mittaamisesta ja muista riskienhallinnan välineistä ja menettelyistä.</p>
<p>7. Epäonnistuneet ja viivästyneet syndikoinnit ja merkintätakuut tulisi kartoittaa, ja niihin liittyviä riskejä tulisi hallita.</p> <p>Tilanne</p> <p>Merkintätakuisiin liittyviä syndikoinnin epäonnistumisen ja viivästyneen riskin ei tunnista riittävän hyvin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaikissa merkittävässä luottolaitoksissa ei ole otettu käyttöön määritelmiä, joiden avulla viivästyneet ja epäonnistuneet toimet voitaisiin tunnistaa asianmukaisesti (ks. myös EKP:n oppaassa esitetyt odotukset). • Monissa merkittävässä luottolaitoksissa ei rajoiteta sitä, kuinka paljon epäonnistuneita ja viivästyneitä riskipitoisia velkarahoitustoimia saa olla. Joissakin tapauksissa epäonnistuneita ja viivästyneitä velkarahoitustoimia rajoitetaan vain muiden omaisuuseräluokkien riskirajoilla. • Usein luottolaitoksissa ei olla perillä siitä, millaisia seurauksia niille voi aiheutua, jos epäonnistuneita ja viivästyneitä toimia on paljon, eli riskejä ei hallita eikä uutta toimintaa rajoiteta niiden vuoksi. <p>Riskit</p>	<p>Merkittävien luottolaitosten odotetaan tunnistavan viivästyneet ja epäonnistuneet toimet ajoissa ja hallitsevan niihin liittyviä riskejä ennakoivasti rajoittamalla niiden määrää niin, ettei tällaisia toimia pääse kertymään sopimuskantaan liaksi.</p> <p>a. Merkittävien luottolaitosten odotetaan ottavan käyttöön täsmällisemmät määritelmät epäonnistuneille ja viivästyneille toimille, jotta merkintätakuista ja syndikoitavista luotoista saadaan oikea kuva. Uusilla määritelmillä suurimman osan koronaviruspandemian aikaisista merkintätakuista ja syndikoinneista tulisi kuulua epäonnistuneeksi tai viivästyneeksi määritellyn toiminnan piiriin.</p> <p>b. Merkittävien luottolaitosten odotetaan asettavan erilliset rajat riskipitoiseen velkarahoitustoimintaan luettaville epäonnistuneille ja viivästyneille toimille, ja korjaavien toimien tulisi vaikuttaa uusien sopimusten tekemiseen. Korjaavien toimien tulisi sisältää rajoituksia uusien merkintätakuiden antamiselle, kunnes myymätöntä kantaa onnistutetaan pienentämään.</p>

- Jos epäonnistuneista ja viivästyneistä toimista ei pidetä kirjaa, on mahdollista, että luottolaitoksessa jatketaan uusien sopimusten tekoa ja niille kertyy yhä enemmän sopimuksia, joita ei pystytä syndikoimaan odotetusti.
- Koronaviruspandemian yhteydessä kävi ilmi, että vuoden 2020 alkupuoliskolla osa merkittävistä luottolaitoksista ei pitänyt kirjaa epäonnistuneista ja viivästyneistä syndikoinneista, vaikka markkinat olivat lakanneet toimimasta jo kuukausia aiemmin eikä niiden avautumisesta ollut tietoa.
- Kun epäonnistuneiden ja viivästyneiden syndikointien mittakaavasta ei olla perillä tai riskipitoisen velkarahoitustoiminnan riskejä seurataan vain muun tyyppisten toimien riskimittareilla, on mahdollista, että sille ei aseteta tarpeeksi tiukkoja rajoja.
- Mittarien teho heikkenee, jos rajojen rikkoutumisesta ei koidu minkäänlaisia seurauksia eikä uutta toimintaa rajoiteta millään tavoin.

Liite 2 – Merkintätakuisiin ja syndikointiin liittyvä markkinariski

Liitteessä kerrotaan tarkemmin EKP:n odotuksista, jotka koskevat merkintätakuisiin ja syndikoituun luotonantoon liittyvien riskien tunnistamista ja hallintaa riskipitoisessa velkarahoitustoiminnassa.

Syndikoitujen luottojen ensimarkkinoilla toimivat pankit altistuvat markkinariskeille antaessaan merkintätakuita syndikointien yhteydessä, kun luottoja myydään ulkopuolisille sijoittajille. Sitoumuksesta lopulliseen syndikointiin kuluvana aikana pankit altistuvat riskille, että markkinahintojen muuttuessa merkittävästi emissioista aiheutuu pankille tappiota, kun myynnillä ei saada takaisin rahoitusta, jonka syndikoiva pankki on sitoutunut järjestämään. EKP:n oppaassa odotetaan, että luottolaitokset kehittävät stressitestausta, jolla saadaan selville, miten markkinahäiriöt vaikuttavat niiden merkintätakuisiin ja syndikointeihin.

EKP on havainnut useita vakavia puutteita syndikointeihin ja merkintätakuisiin liittyvän markkinariskin hallinnassa. Useat merkittävät luottolaitokset eivät arvosta järjestäillä olevien sopimusten kantaa markkinahintaan riittävän usein, joten mahdolliseen hintojen romahdukseen liittyvät tappiot arvioidaan huomattavasti todellista pienemmiksi. Yleensä taustalla on se, että luottolaitoksilla ei ole riittävän vankkoja mekanismeja markkinahintojen arviointiin. Kyseessä on vakava puute, sillä kun merkintätakuu on annettu mutta syndikointi on vielä kesken, markkinahintojen muutokset on pystyttävä kartoittamaan hyvissä ajoin ennen syndikoinnin valmistumista. Niissäkin luottolaitoksissa, joissa markkinariskit tunnistetaan, on yleensä merkittäviä puutteita siinä, miten hyvin ja ajoissa markkinariskit pystytään kartoittamaan ja mittaamaan stressiskenaarioilla, eikä mahdollisten tappioiden hallintaa käsitellä riskinottoperiaatteissa asianmukaisesti. Stressiskenaarioita ei ole yleensä kehitetty riittävän pitkälle, ja monissa tapauksissa mahdollisia markkinariskitappioita häiriötilanteissa ei mitata eikä rajoiteta riskimittareilla, sillä niitä ei ole sisällytetty luottolaitosten riskipitoista velkarahoitustoimintaa varten laadittuihin riskinottoperiaatteisiin.

EKP odottaa, että pankit tunnistavat luottojen syndikointiin ja merkintätakuisiin liittyvät markkinariskit ja hallitsevat niitä asianmukaisesti. Markkinariskin mittaamisessa tulisi tarkastella monenlaisia stressiskenaarioita ja ottaa huomioon mahdolliset suojaukset, ja mittarit tulisi sisällyttää riskinottoperiaatteisiin. Näin merkittävässä luottolaitoksissa päästään perille siitä, millaisia markkinariskitappioita minkinlaisissa häiriötilanteissa on odotettavissa, ja pystytään pitämään tappiot kurissa tähän tarkoitukseen laadittujen ja asianmukaisesti kalibroittujen mittarien avulla.

Tilanne ja siihen liittyvät riskit	Hyvät periaatteet ja käytännöt
<p>Tilanne</p> <p>EKP on havainnut vakavia puutteita merkintätakuisiin ja luottojen syndikointiin liittyvän markkinariskin kartoittamisessa ja hallinnassa. Riskipitoiseen velkarahoitustoimintaan liittyvät riskit arvioidaan usein huomattavasti todellista pienemmiksi.</p> <ul style="list-style-type: none">• Joissakin luottolaitoksissa merkintätakuisiin liittyvää markkinariskiä ei tunnisteta, mitata eikä hallita millään tavoin. Kun merkittävä luottolaitos on antanut merkintätakuun, syndikointiin liittyy markkinariski, sillä markkinahinnat voivat myöhemmässä vaiheessa poiketa	<p>Merkittävien luottolaitosten odotetaan hallitsevan asianmukaisesti riskipitoisiin merkintätakuisiin ja syndikointeihin liittyvää merkittävää markkinariskiä. Merkittävillä luottolaitoksilla tulisi olla käytössä menettelyt, joiden pohjalta syndikoitavat lainat arvostetaan markkinahintaan. Niihin häiriötilanteissa liittyviä riskejä tulisi mitata asianmukaisilla mittareilla, ja jäännösriskit tulisi ottaa huomioon riskipitoisen velkarahoitustoiminnan riskinottoperiaatteissa.</p> <p>a. Sopimuskanta tulisi arvostaa markkinahintaan tarkasti ja riittävän usein. Luottolaitoksilla tulisi olla menettelyt, joiden avulla pystytään määrittämään lainan markkinahinta sekä normaali- että häiriötilanteissa.</p>

niistä, joiden pohjalta pankki sitoutui järjestämään rahoitusta.

- Monissa tapauksissa keskeneräisiä syndikointeja ei arvosteta markkinahintaan ajoissa. EKP:n tiedossa on useita tapauksia, joissa merkittävä luottolaitos on arvostanut sopimuksensa markkinahintaan vasta useita kuukausia sen jälkeen, kun koronaviruspandemia sotki markkinat, eli niin riskit kuin tappiotkin on aliarvioitu.
- Joissakin tapauksissa stressitestausten menetelmiä ei ole tai niitä ei ole kehitetty riittävän pitkälle, joten epäsuotuisat skenaariot eivät anna oikeaa kuvaa mahdollisista tappioista häiriötilanteissa.
 - Osalla luottolaitoksista ei ole asianmukaisia markkinariskimittareita eikä niihin liittyviä stressitestausten menetelmiä siksi, että sopimuksia ei arvosteta markkinahintaan.
 - Toisissa luottolaitoksissa taas stressitesti skenaariot ovat liian yksinkertaisia eivätkä tulokset johda sopimusten asianmukaiseen aliarvostukseen.
 - Stressitestejä ei myöskään tehdä riittävän usein, vaikka sopimuskannat kasvavat.
- Useissa tapauksissa stressitestausten menettelyjä ei ole otettu huomioon riskinottoperiaatteissa eli niihin liittyvät mittarit puuttuvat. Stressitestausta ei myöskään oteta huomioon, kun riskikapasiteettia jaetaan ryhmätason riskinottoperiaatteiden pohjalta.
 - Stressitesteissä ei aina käytetä riskinottoperiaatteisiin sisältyviä markkinariskimittareita.
 - Riskipitoiseen velkarahoitustoimintaan liittyviä häiriötilanteiden markkinariskitappioita mitataan yleensä vain liiketoimintayksiköissä, eikä taustalla käytetä ryhmätasolle kehitettyjä häiriötilanteiden markkinariskimittareita.
- Niissäkin luottolaitoksissa, joissa markkinariskit tunnustetaan, on vielä merkittäviä puutteita esimerkiksi riskien mittaamisessa eikä niitä ole otettu asianmukaisesti huomioon velkarahoitustoiminnan riskinottoperiaatteissa. Jos suojauksia on käytetty erityisen heikkoon hintakehitykseen liittyvien riskien välttämiseksi, jäännösriski on yleensä aliarvioitu eli suojaus on ollut liian lyhytaikainen. Tällaisten suojausten uusimiseen liittyvää riskiä ei ole kartoitettu riittävästi, eikä sitä osata hallita rakentamalla pitempiäaikaisia tai korvaavia suojauksia. Mahdollisia tappioita ei myöskään ole otettu huomioon riskipitoisen velkarahoitustoiminnan riskinottoperiaatteissa.

Riskit

- Jos syndikoitavia luottoja ei arvosteta markkinahintaan tai arvostus tehdään viiveellä eikä jäännösriskejä oteta huomioon, riskipitoiseen velkarahoitustoimintaan liittyvät riskit voidaan arvioida huomattavasti todellista pienemmiksi. Runsaaseen syndikointitoimintaan voi liittyä erittäin olennaisia markkinariskejä, etenkin jos sopimuksiin ei ole rakennettu suojauksia.
- Jos merkintätakuisiin ja luottojen syndikointiin liittyvää markkinariskiä ei mitata asianmukaisilla mittareilla, mahdollisia tappioita ei voida seurata aktiivisesti eikä

1. Merkintätakuiden yhteydessä on tärkeää, että kun syndikoitavat luotot arvostetaan markkinahintaan, pohjana tulisi olla realistinen syndikointihinta, jossa on otettu huomioon markkinatilanne. Se on erityisen tärkeää koronaviruspandemian kaltaisissa häiriötilanteissa.
 2. Jos hinnat mallinnetaan, mallinnuksessa tulisi ottaa huomioon likviditeetti- ja mallipreemiot ja muut riskilisät sekä luottolaitoksen antamien merkintätakuiden luonne, sillä luottolaitoksen sopimuskanta voi poiketa monin tavoin riskiluottojen markkinaindeksien pohjana käytetystä sopimuskannasta.
 3. Hinnottelumalleille tulisi tehdä toteutumastestit, joilla selvitetään niiden osuvuus koronaviruspandemian aiheuttamien häiriöiden yhteydessä.
- b. Merkittävillä luottolaitoksilla tulisi olla käytössä vankat ja realistiset stressitestit, joilla arvioidaan markkinahintojen kehityksestä aiheutuvia arvostustappioita häiriötilanteissa.
1. Stressitesteillä tulisi arvioida tappioita useita eri skenaarioita käyttäen. Stressiskenaarioissa tulisi kartoittaa lyhytaikaisten häiriöiden vaikutuksia normaalitilanteessa sekä erilaisten hyvin vakavien ja äärimmäisen vakavien häiriötilanteiden vaikutuksia.
 2. Riskipitoisen velkarahoitustoiminnan riskien kartoituksessa tulisi käyttää myös säännöllistä/neljännesvuosittaista ryhmätason stressitestausta varten laadittuja skenaarioita.
 3. Vakavimpien häiriötilanteiden kohdalla skenaarioissa tulisi olettaa, että markkinat sulkeutuvat pitemmäksi aikaa eikä luottoja pystytä syndikoimaan tänä aikana lainkaan.
 4. Jos käytössä on suojauksia, niiden toiminta tulisi ottaa stressitestauksessa huomioon. Lisäksi tulisi pyrkiä selvittämään, millaisia riskejä (esim. valuuttakurssi- ja malliriskejä) suojauksessa käytettyjen sopimusten ja syndikoitavien luottojen hintaeroista aiheutuu. Jos käytössä on lyhytaikaisia suojauksia, stressitestauksessa tulisi ottaa huomioon myös suojaussopimusten uusimiseen liittyvät riskit. Riskit, joita aiheutuu, jos suojaussopimuksia ei kyetä uusimaan, tulisi ottaa huomioon riskipitoisen velkarahoitustoiminnan riskinottoperiaatteissa.
- c. Stressitestauksessa tulisi havaita mahdolliset häiriötilanteiden markkinariskitappiot, joita jo mitataan ryhmätasolla, ja niitä tulisi pystyä mittaamaan riskinottoperiaatteisiin sisältyvillä mittareilla.
1. Käytettävien stressitesti skenaarioiden mittaamisessa käytettävien mittareihin, jotka jo sisältyvät riskinottoperiaatteisiin, eli testeissä ilmeneviä mahdollisia tappioita tulisi pystyä mittaamaan selkeästi määritellyillä mittareilla ja niihin tulisi pystyä varautumaan.
 2. Häiriötilanteissa uhkaavia tappioita tulisi mitata sekä normaalitilannetta että erilaisia vakavia häiriötilanteita kuvaavilla skenaarioilla.

<p>tällöin osata varautua vakavien markkinahäiriöiden aiheuttamiin menetyksiin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kun stressitestausta ei ole otettu huomioon riskiottoperiaatteissa asianmukaisten mittarien avulla, riskipitoisen velkarahoitustoiminnan markkinariskiä ja siihen liittyviä mahdollisia tappioita ei pystytä arvioimaan eikä valvomaan, eikä niihin pystytä varautumaan. • Jos liiketoimintayksiköiden riskipitoiseen velkarahoitustoimintaan liittyviä stressitestejä ja mittareita ei ole sidottu ryhmätason mittareihin, joilla hallitaan tappioita häiriötilanteissa, on vaikeaa arvioida, miten suuri osa ryhmätason tappioista häiriötilanteissa johtuu riskipitoiseen velkarahoitustoimintaan liittyvistä markkinariskeistä. Tällöin riskipitoisen velkarahoitustoiminnan markkinariskiä häiriötilanteissa kartoittavat mittarit kalibroidaan tapauskohtaisesti, eikä niillä ole yhteyttä ryhmätason mittarien kalibrointiin. • Yksinkertaistetuilla stressitestimenetelmillä ei välttämättä saada oikeaa kuvaa tilanteen kehityksestä, ja vakaviin häiriötilanteisiin liittyvät riskit voidaan aliarvioida. • Jos suojaussopimusten uusimiseen liittyvää riskiä ei tunnisteta riskiottoperiaatteissa, riskipitoiseen velkarahoitustoimintaan luettavien merkintätakuiden ja syndikoitujen luottojen markkinariski voidaan aliarvioida. 	<ol style="list-style-type: none"> 3. Mitattaessa riskipitoisen velkarahoitustoiminnan riskejä häiriötilanteissa tulisi käyttää myös ryhmätasolla jo käytössä olevia mittareita. 4. Merkittävien luottolaitosten tulisi lisäksi kehittää erityisiä stressitestejä nimenomaan riskipitoista velkarahoitustoimintaa silmällä pitäen, jos ryhmätason markkinariskimittarit eivät ole riittävän kehittyneitä. On tärkeää pystyä kartoittamaan riskejä monenlaisissa häiriötilanteissa ja ottamaan huomioon riskiluottojen markkinoiden erityispiirteet. d. Stressitestejä tulisi tehdä riittävän usein, sillä syndikoitavien lainojen luonne ja niihin liittyvät riskit muuttuvat jatkuvasti. e. Merkintätakuiden kohdalla markkinahintojen kehitykseen liittyville riskeille tulisi asettaa selkeä sallittava enimmäismäärä, ja rajan noudattamista tulisi hallita tarkoin määriteltyjen häiriötilanteen tappioita kartoittavien mittarien avulla. f. Häiriötilanteissa uhkaavia tappioita tulisi mitata omaisuuseräluokan tasolla ja vielä erikseen niissä liiketoimintayksiköissä, joilla on suuret riskipitoisten velkarahoitustoimien alullepanoon liittyvät markkinariskit. g. Riskipitoisen velkarahoitustoiminnan riskejä häiriötilanteissa kartoittavien mittarien kalibroinnissa tulisi käyttää pohjana ryhmätason mittareita, joilla riskikapasiteettia ohjataan, ja kalibroinnin taustalla tulisi olla johdonmukaiset ja selkeät menettelyt.
---	--